

Statut special al Ținutului Secuiesc

Titlul I

Înființarea regiunii „Ținutul Secuiesc”

Capitolul I

Dispoziții generale

Art. 1

(1) Ținutul Secuiesc se constituie ca o regiune autonomă având personalitate juridică în cadrul statului unitar și indivizibil România, pe baza principiilor autonomiei locale garantate de Constituție și prezentului statut, cuprinzând teritoriile județelor Covasna, Harghita și Mureș.

(2) Reședința regiunii Ținutului Secuiesc este municipiul Târgu Mureș.

Art. 2

În cadrul Regiunii egalitatea în fața legii a tuturor cetățenilor, indiferent de apartenența lor lingvistică sau etnică precum și respectarea particularităților etnice și culturale este garantată.

Art. 3

(1) Regiunea cuprinde comunele, orașele și municipiile județelor Covasna, Harghita și Mureș.

(2) Forma și condițiile particulare ale autonomiei regiunii Ținutul Secuiesc sunt cele prevăzute de prezentul statut. Fără a prejudicia dispozițiile privind drapelul României și stema țării, regiunea precum și județele componente au steagurile și stemele proprii aprobate de consiliul regional, respectiv consiliile județene.

Capitolul II

Atribuțiile regiunii

Art. 4

În acord cu prevederile Constituției și a principiilor ordinii juridice ale României, precum și respectul obligațiilor internaționale și interesul național inclusiv protecției minorităților lingvistice locale regiunea are competențe normative în următoarele domenii:

- a) organizarea serviciilor regionale și a personalului acestora;
- b) organizarea colectivităților locale precum și a limitelor teritoriale ale acestora;
- c) expropriere pentru cauză de utilitate publică pentru lucrările de interes regional fără a prejudicia competențele statului respectiv a județelor;
- d) organizarea și ținerea cărților funciare;
- e) organizarea Inspectoratului Regional pentru Situații de Urgență;
- f) organizarea serviciului spitalicesc regional;
- g) organizarea Camerei de Comerț Regional;
- h) dezvoltarea și controlul cooperativelor;
- i) asistență în lucrările publice realizate de alte organisme publice din teritoriul regiunii;
- j) organizarea instituțiilor publice de binefacere și asistență socială de nivel regional;
- k) organizarea și înființarea creditului funciar, a creditului agricol, a Casei de Economii și Consemnațiuni, a Băncii Agricole și Agenției de Credit Regional.

Art. 5

- (1) În materia asigurărilor sociale regiunea are dreptul să adopte norme pentru completarea dispoziției legii și facultatea de a constitui instituții autonome corespunzătoare.
- (2) Prin decizia Consiliului Regional se poate constitui Casa de Asigurări de Sănătate Regională fără a prejudicia reglementările patrimoniale în domeniu.
- (3) Prestațiile acestei case în favoarea celor interesați nu pot fi inferioare celor existente.

Art. 6

- (1) După consultarea populației regiunea poate iniția înființarea de comune noi sau modificarea limitelor teritoriale ori numele celor existente și solicita Guvernului înaintarea proiectului de lege spre Parlament.
- (2) Parlamentul va dezbate în procedură de urgență inițiativa legislativă.

Capitolul III *Atribuțiile județelor*

Art. 7

Județele au competențe normative în completarea celor prevăzute în art. 91 al Legii nr. 215/2001 în următoarele materii:

- a) utilizarea toponimelor fără a prejudicia obligativitatea bilingvismului pe teritoriul Ținutului Secuiesc;
- b) protejarea și conservarea patrimoniului imaterial;
- c) organizarea micilor proprietăți agricole;
- d) artizanat;
- e) exploatări miniere incluzând apele minerale și termale, carierele de piatră și exploatarea turbei;
- f) vânatul și pescuitul;
- g) comunicațiile și transportul de interes județean incluzând reglementările tehnice de exploatare a instalațiilor teleferice;
- h) turism și industrie hotelieră cuprinzând reglementările privind funcționarea ghidurilor și a instructorilor de schi;
- i) agricultură, păduri și corp forestier, patrimoniu zootehnic și ihtiologic, institute fitopatologice, sindicate din cooperative agricole și stațiuni de cercetare agricolă, servicii antigrindină, bonificații;
- j) înființarea și funcționarea comisiilor comunale și județene pentru asistența muncitorilor și în materie de angajare;
- k) comerț;
- l) eliberare de certificate de atestare a calificărilor profesionale;
- m) constituirea și funcționarea comisiei județene de controlul muncii;
- n) dezvoltarea producției industriale;
- o) utilizarea apelor publice cu excepția celor folosite pentru marele hidrocentrale;
- p) organizarea și administrarea arhivelor județene.

Art. 8

(1) Județele au posibilitatea de a adopta în completarea dispozițiilor legale acte normative în materie de investiții și angajare cu posibilitatea înființării propriilor servicii în afara celor existente în cadrul ministerului muncii.

(2) Agenții comunitari de servicii de investiții sunt aleși pe baza normelor adoptate de organele statului, după consultarea președintelui consiliului județean sau al primarului interesat.

(3) Cetățenii rezidenți în județele Ținutului Secuiesc indiferent de apartenența lor la un grup etnic sau vechimea rezidenței au prioritate la angajări pe teritoriul acestor județe.

Art. 9

(1) Județele pot autoriza deschiderea și transferul sucursalelor bancare sau agențiilor de credit cu caracter local, județean și regional, după avizul ministerului de finanțe.

(2) Dreptul de a deschide sau transfera în județe de sucursale bancare sau agenții de credit este acordat de ministerul de finanțe cu avizul județului respectiv.

(3) Consiliul Județean numește președintele și vicepreședintele Casei de Economii și Consemnații Județean cu avizul Ministerului de Finanțe.

Art. 10

(1) În cazul concesiunii sau reînnoirii concesiunii marilor exploatații hidroelectrice, județul interesat are dreptul de a prezenta observațiile și contraargumentele sale în tot parcursul avizului definitiv al organelor competente.

(2) Județele au dreptul de recurs la Înalta Curte de Casație și Justiție împotriva deciziilor de concesiune și de reînnoire a concesiunii.

(3) Președintele Consiliului Județean interesat și reprezentanții lui sunt invitați să participe cu titlu consultativ la ședințele în care sunt examinate măsurile prevăzute în primul alineat.

(4) Ministrul competent va adopta măsurile legate de activitatea CONEL în regiune doar după avizul județului interesat.

Art. 11

Pentru concesiunea marilor exploatații hidroelectrice, concesiunii au obligația să furnizeze anual și gratuit județelor din Ținutul Secuiesc serviciilor publice și unor categorii de utilizatori determinați de o hotărâre a Consiliului Județean în limita unei cote prevăzută de această hotărâre.

Art. 12

(1) Avizul județului este obligatoriu pentru concesiunea comunicațiilor și a transportului prin liniile care traversează teritoriul județului respectiv.

(2) Avizului județului este obligatoriu și pentru lucrările hidraulice. Autoritatea competentă la nivel național și județul elaborează împreună anual un plan de coordonare a lucrărilor hidraulice.

(3) Utilizarea apelor publice de către stat și județ în cadrul competențelor respective are loc pe baza unui plan general elaborat în consens de reprezentanții autorității naționale și județene competente.

Art. 13

(1) Dacă normele generale privind dezvoltarea economică nu prevăd un sistem diferit de finanțare, Ministerul Economiei atribuie județelor Ținutului Secuiesc cote părți de credit anual înscris în bugetul de stat prevăzut pentru ajutorul acordat întreprinzătorilor mici și mijlocii. Cotele părți sunt determinate după avizul județului respectiv și înscris în bugetul de stat. Creditele vor fi utilizate de comun acord între minister și județ. În cazul în care guvernul intervine cu fonduri proprii pentru finanțarea în județele Ținutului Secuiesc în scopul executării planului național de construcții școlare, aceste sume se pot folosi numai cu acordul județului respectiv.

(2) Județele Ținutului Secuiesc vor utiliza propriile fonduri destinate obiectivelor de asistență socio-culturală în proporție directă cu ponderea fiecărui grup etnic și ținând cont de importanța necesităților acestor grupuri cu excepția cazurilor extraordinare care necesită intervenții urgente.

Capitolul IV

Dispoziții comune aplicabile regiunii și județelor

Art. 14

(1) În limitele competențelor normative ale regiunii sau județului, competențele administrative care până la intrarea în vigoare a prezentei legi erau în atribuția statului, sunt exercitate după caz de regiune sau de județele Ținutului Secuiesc.

(2) Atribuțiile județelor corespunzătoare legii în vigoare rămân neschimbate dacă ele sunt compatibile cu prezentul statut.

(3) Statul poate delega printr-o lege organică alte atribuții de administrație pe care le deține către regiune, județe sau autoritățile publice locale.

(4) Delegările de competențe administrative ale statului, chiar și cele prevăzute în prezenta lege pot fi modificate sau revocate printr-o lege organică.

Art. 15

Prin lege organică pot fi atribuite și alte competențe normative regiunii sau județelor decât cele prevăzute în prezentul statut.

Art. 16

(1) Regiunea poate delega din atribuțiile administrative județelor sau comunelor competențe pentru funcționarea serviciilor publice. În materia situațiilor de urgență această delegare către județe este obligatorie.

(2) Județele pot delega din funcțiile lor administrative către municipii, orașe și comune competențe pentru utilizarea serviciilor publice.

Art. 17

(1) În județele Ținutului Secuiesc învățământul preuniversitar cu limba de predare română sau maghiară este asigurat de profesori care au limba maternă limba de predare. Predarea celeilalte limbi se efectuează de profesori a căror limbă maternă este acea limbă. Predarea acestei de-a doua limbi este obligatorie în școlile primare începând cu clasa a doua.

(2) Limba germană respectiv romani poate fi folosit la cererea părinților în învățământul primar, gimnazial sau liceal în localitățile unde prezența comunității respective o face necesară. Dacă comunitatea vorbitorilor de limbă germană sau romani depășește 20% din numărul total al locuitorilor și în școlile cu limbă de predare română sau maghiară se va preda și limba germană sau romani, după caz.

(3) Înscrierea unui elev într-o școală având oricare limba de predare se realizează doar prin simpla solicitare a părintelor sau a reprezentantului legal al copilului. Împotriva refuzului de înscriere părintele sau tutorele legal se poate adresa instanței de contencios administrativ competent.

(4) Varianta I:

În județele Ținutului Secuiesc se vor înființa câte un inspectorat școlar pentru învățământul cu limba de predare română respectiv pentru învățământul cu limbă de predare maghiară, iar în județele

unde există învățământ cu limbă de predare germană sau romani vor fi numiți câte un inspector pentru școlile respective.

Varianta II: În inspectoratele școlare din județele Ținutului Secuiesc ponderea inspectorilor școlari va reprezenta ponderea comunităților române respectiv maghiare din județ și toți inspectorii trebuie să cunoască ambele limbi.

(5) Ministerul Învățământului va numi în funcții de conducere ale inspectoratelor din alineatul precedent câte o persoană pentru fiecare funcție din trei propuse de reprezentanții consiliilor de administrație al școlilor (consiliilor școlare) fiecărui grup lingvistic.

(6) Pentru funcțiile de inspector pentru învățământul în limbă germană sau romani, Ministerul Învățământului va numi câte o persoană de pe o listă care cuprinde trei propuneri venite din partea reprezentanților consiliilor de administrație al școlilor (consiliului școlar) comunității lingvistice respective.

Variantă I:

(7) În consiliul școlar județean grupurile lingvistice vor fi reprezentate în număr proporțional cu mărimea fiecărui grup.

(8) Reprezentanții fiecărei comunități din consiliu vor fi aleși pe de o parte de către corpul didactic, pe de altă parte de reprezentanții părinților, respectiv Consiliul Județean.

Variantă II:

(7) Pentru coordonarea activității din instituțiile de învățământ din județ, consiliile de administrație a tuturor școlilor fiecărui grup lingvistic vor alege un consiliu școlar compus din 21 de persoane.

(9) Pe teritoriul Ținutului Secuiesc pot fi create universități numai după avizul favorabil al regiunii respectiv al județului interesat.

Art. 18

(1) Președintele Consiliului Județean exercită atribuția de autoritate de securitate publică prevăzută în legile speciale corespunzătoare în ceea ce privește activitățile industriale periculoase sau de material exploziv, construcție publică, agenții, imprimării, în ceea ce privește organizarea ambulanței, a reglementărilor de muncă, a ceea ce privește bolile mentale de toxicomanie, respectiv protejarea minorilor.

(2) Pentru exercitarea acestor atribuții președintele Consiliului Județean poate solicita ajutorul poliției naționale sau a poliției locale.

Art. 19

Măsurile care se doresc a fi luate de organele de stat pe motiv de ordine publică având influența de a suspenda sau limita validitatea atribuțiilor președintelui Consiliului Județean în materie de ordine publică pot fi luate numai după avizul președintelui Consiliului Județean competent.

Art. 20

În interesul asigurării legii și a reglementărilor regionale sau județene, președintele regiunii și președinții consiliilor județene pot solicita ajutorul poliției naționale sau celei locale.

Art. 21

Consiliul regional și cele ale județelor pot adopta norme de sancționare chiar penală în ceea ce privește respectarea normelor adoptate de consiliile respective.

Titlul II

Art. 22

Organele regiunii sunt: consiliul regional, guvernarea regională și președintele regiunii.

Art. 23

(1) Consiliul regional este compus din membri consiliilor județene ale județelor Covasna, Harghita și Mureș.

(2) Pentru a avea drept de vot activ la alegerile locale, locuitorii județelor Ținutului Secuiesc trebuie să aibă reședință de cel puțin 4 ani pe teritoriul județului respectiv.

Art. 24

Consiliul regional exercită competențele normative atribuite regiunii precum și alte atribuții care îi sunt conferite prin Constituție, prezentul statut și lege.

Art. 25

(1) Activitatea consiliului regional se desfășoară în trei sesiuni cu durată egală care se țin alternativ în reședințele județelor componente ale Ținutului Secuiesc.

(2) Noul consiliu se reunește la 20 de zile de la validarea consiliilor județene nou alese din Ținutul Secuiesc la convocarea președintelui regiunii în exercițiu.

Art. 26

(1) Membrii consiliului regional reprezintă întreaga regiune.

(2) Ei nu pot fi urmăriți pentru opiniile și voturile exprimate în exercițiul mandatului lor.

(3) Mandatul de consilier județean și regional este incompatibil cu cel de membru în Camera Deputaților sau Senat, într-un alt consiliu regional sau de membru în Parlamentul European.

Art. 27

(1) Consiliul regional își alege președintele, cei trei vicepreședinți.

(2) Președintele și vicepreședinții sunt aleși pe o perioadă de doi ani.

(3) Dacă pe prima perioadă de doi ani este ales un președinte aparținător comunității maghiare, atunci pentru cea de-a doua perioadă de doi ani va fi ales un președinte aparținător comunității românești. Cel puțin unul dintre vicepreședinții aleși trebuie să aparțină altei comunități decât cel al președintelui.

(4) În cazul demisiei, decesului sau pierderii mandatului, în locul președintelui sau a vicepreședinților se organizează alegeri pentru perioada rămasă cu respectarea prevederilor alin (3).

(5) Vicepreședinții ajută activitatea președintelui care va alege vicepreședintele care îi ține locul în caz de absență sau de împiedicare a activității.

Art. 28

Activitatea consiliului regional se desfășoară pe baza regulamentului propriu, adoptat cu majoritatea absolută a membrilor acestuia.

Art. 29

(1) Președintele și vicepreședinții consiliului regional pot fi revocați cu majoritatea voturilor membrilor acestuia în caz de activitate necorespunzătoare.

(2) Consiliul regional trebuie convocat de urgență dacă cel puțin o treime din consilieri solicită revocarea președintelui.

(3) Dacă nici președintele nici vicepreședinții consiliului regional nu convoacă în 15 zile de la depunerea solicitării de revocare ședința extraordinară al consiliului, acesta se convoacă de președintele regiunii.

(4) Dacă nici președintele regiunii nu convoacă în 15 zile de la expirarea termenului prevăzut în alineatul precedent, ședința extraordinară a consiliului regional se convoacă de către prefectul regiunii.

Art. 30

(1) În cazul dizolvării prevăzut în alineatele (1) și (2) ale art. 47 se vor organiza în cel puțin 3 luni alegeri parțiale pentru consiliile județene.

(2) Dizolvarea se realizează conform procedurilor prevăzute la art. 47. Decretul de dizolvare va fi semnat de o comisie compus din trei membri al consiliului regional care se dizolvă în care sunt reprezentate membri comunităților române și maghiare.

(3) Consiliile județene dizolvate își exercită funcțiile lor până la validarea noilor consilii alese.

Art. 31

Consiliul regional este convocat de președintele acestuia în sesiuni ordinare în prima săptămână a lunilor februarie, iunie, respectiv octombrie sau în sesiuni extraordinare la solicitarea guvernului regional a președintelui consiliului sau la solicitarea unei pătrimi a consilierilor în funcție, precum și în cazurile prevăzute de prezentul statut.

Art. 32

În domeniile normative care nu sunt de competența regiunii dar care reprezintă interes special pentru acesta, consiliul regional poate vota proiecte de acte normative. Acestea vor fi trimise de către președinte guvernului pentru a fi prezentate în Parlament. Un exemplar din proiect va fi trimis prefectului regiunii.

Art. 33

(1) Guvernul regional este compus din președintele regiunii care prezidează guvernul, din 3 vicepreședinți.

(2) Președintele, vicepreședinții sunt aleși de consiliul regional dintre membri săi cu un scrutin secret și majoritate absolută.

(3) Compunerea guvernului regional trebuie să fie conformă cu proporția grupurilor etnice reprezentate în consiliul regional.

(4) Președintele alege unul dintre vicepreședinți care îl înlocuiește în caz de urgență sau de împiedicare de exercitare a atribuțiilor sale.

Art. 34

(1) Membrii guvernului regional rămân în funcție până la expirarea mandatului consiliului regional exercitând doar atribuțiile administrative curente până la numirea noului guvern de către consiliul nou ales.

(2) Membrii guvernului regional aparținători a unui consiliu județean dizolvat își exercită funcția până la alegerea noului consiliu județean respectiv.

Art. 35

Membrii guvernului care nu își exercită corespunzător atribuțiile pot fi revocați de către consiliul regional.

Art. 36

Dacă este necesară numirea unui nou președinte sau membru al guvernului în urma decesului, demisiei sau a pierderii mandatului de către acesta, președintele consiliului regional va convoca în 15 zile ședința extraordinară a consiliului.

Art. 37

- (1) Președintele regiunii reprezintă regiunea.
- (2) El participă la ședințele guvernului la care sunt tratate probleme ce privesc regiunea.

Art. 38

Președintele regiunii conduce serviciile publice deconcentrate ale ministerelor și ale celorlalte organe ale administrației publice centrale de nivel regional din Ținutul Secuiesc.

Art. 39

Președintele regiunii repartizează parte dintre atribuțiile executive membrilor guvernului prin decret publicat în buletinul oficial al regiunii.

Art. 40

Președintele regiunii adoptă prin decret reglementările elaborate de guvernul regional.

Art. 41

Guvernul regional este organ executiv al regiunii, având următoarele componente:

- a) elaborarea normelor de aplicare a actelor normative adoptate de consiliul regional;
- b) activitate administrativă în problemele de interes regional;
- c) administrarea patrimoniului regional, controlul gestiunii banilor publici regionali, a serviciilor publice regionale, alte atribuții ce îi sunt conferite de prezenta lege sau alte acte normative;
- d) adoptarea de măsuri urgente din competența consiliului regional sub rezerva supunerii ratificării acestuia la prima reuniune.

Art. 42

Guvernul regional trebuie să fie consultat despre instituirea și reglementarea serviciilor naționale de comunicații și transport în care este interesat direct.

Art. 43

Consiliul regional poate delega guvernului regional dreptul de a lua hotărâri în domeniile de competență ale consiliului, cu excepția dreptului de adoptare a actelor normative generale.

Capitolul II *Organele județene*

Art. 44

- (1) Autoritatea administrației publice locale constituită la nivel județean este consiliul județean compus din consilierii județeni aleși prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat în condițiile legii, precum și din președintele consiliului județean ales prin vot direct.
- (2) Atribuțiile consiliului județean sunt cele prevăzute în art. 91 al Legii nr. 215/2001, precum și cele prevăzute în prezentul Statut sau alte legi.
- (3) Cu respectarea prevederilor constituționale și a principiilor de bază ale sistemului juridic din România, consiliul județean poate adopta cu majoritatea membrilor săi decizii în legătură cu forma și structura de administrare a județului, raporturile dintre organele județene, modul de demitere a conducerii executive cazurile de neeligibilitate și incompatibilitate în domeniile sus menționate, dreptul de inițiativă a populației la organizarea de referendum județean.
- (4) Normele juridice prevăzute în alineatul precedent pot fi supuse controlului constituțional în 30 de zile la solicitarea Guvernului.

(5) Normele juridice prevăzute la alin (2) pot fi supuse unui referendum județean printr-o hotărâre specială a consiliului județean dacă în 3 luni de la publicarea acestuia un sfert din cetățenii cu drept de vot din județ sau o treime din membri consiliului județean solicită acesta.

Art. 45

Consiliile județene din Ținutul Secuiesc se aleg în conformitate cu prevederile legale în vigoare, asigurând totodată prezența ambelor comunități etnice.

Art. 46

Membrii consiliului județean nu pot fi urmăriți pentru opiniile și voturile exprimate în exercitarea mandatului.

Art. 47

- (1) Demisia majorității membrilor consiliului atrage dizolvarea acestuia și organizarea a noi alegeri, având efect și asupra conducerii executive al județului.
- (2) Consiliul județean poate fi dizolvat dacă din cauza imposibilității formării unei majorități devine nefuncțional.

Art. 48

În funcția de vicepreședinte al consiliului județean este ales câte un reprezentant al comunității române și maghiare.

Art. 49

Președintele consiliului județean reprezintă județul.

Art. 50

Președintele consiliului județean are competențele prevăzute de art. 104 a Legii administrației publice locale nr. 215/2001.

Titlul III

Adoptarea și publicarea reglementărilor regionale și județene

Art. 51

Proiectele de acte normative adoptate de consiliul regional sau consiliile județene sunt trimise către prefectul competent. Dacă în 30 de zile prefectul nu atacă norma în contencios administrativ, aceasta se publică și intră în vigoare.

Art. 52

- (1) Dacă un proiect de act normativ poate atenta la egalitatea de drepturi dintre cetățenii aparținătoare diferitelor grupuri etnice sau menținerii, protejării și dezvoltării culturale și de exprimare a identității etnice al acestor grupuri, majoritatea consilierilor aparținători a unui grup etnic din consiliul regional sau consiliul județean pot solicita ca votul să aibă loc pe grupuri etnice.
- (2) Dacă votarea separată nu a fost acceptată sau propunerea de act normativ a fost adoptată împotriva votului a 2/3 a grupului etnic care a formulat solicitarea, majoritatea acestui grup poate solicita în 30 de zile Curții Constituționale controlul de constituționalitate asupra normei respective.

Art. 53

Actele normative regionale și județene sunt publicate în buletinul oficial al regiunii în limba română și în limba maghiară. Ele intră în vigoare la 7 zile de la publicare cu excepția situației în care norma prevede un alt termen. Câte un exemplar din buletinul oficial este trimis prefectului competent.

Art. 54

Legile, decretele și hotărârile de guvern care interesează regiunea sunt publicate în limba maghiară în buletinul oficial al regiunii fără a prejudicia intrarea lor în vigoare.

Art. 55

Actele normative cu caracter general ale consiliului regional și cele județene precum și cele ale executivului regional respectiv cele județene vor fi publicate pentru informare într-o parte specială a Monitorului Oficial al României.

Titlul IV
Colectivități locale

Art. 56

(1) În regulamentele de organizare și funcționare al instituțiilor publice locale vor fi prevăzute norme de reprezentare proporțională a grupelor etnice din localitatea respectivă în componența organelor instituțiilor respective.

(2) În comunele din regiunea Ținutul Secuiesc fiecare comunitate etnică cu o pondere mai mare de 5% din locuitorii comunei respective are dreptul de a fi reprezentat în consiliul comunal.

Art. 57

Organizarea și funcționarea instituțiilor publice cu activitate și în afara teritoriului Ținutului Secuiesc este reglementată de lege și hotărâri ale guvernului și este sub controlul acestuia.

Art. 58

Comunele își reglementează organizarea propriului personal, fără a prejudicia principiile generale fixate de normele regionale.

Titlu V
Domeniul public și patrimoniul regiunii și a județelor

Art. 59

Drumurile, autostrăzile, căile ferate și apeductele de interes exclusiv regional care sunt determinate prin normele de aplicare a prezentului statut, fac parte din domeniul public al regiunii.

Art. 60

- (1) Pădurile proprietate de stat din regiune, minele, carierele de piatră și exploatații de turbă a căror folosință este retrasă proprietarului de fond, edificiile destinate funcționării unor servicii publice regionale precum și mobilierul și alte bunuri ale acestora constituie patrimoniul inalienabil al regiunii.
- (2) Imobilele din proprietatea statului situate în regiune sunt transferate în patrimoniul regiunii.
- (3) Modalitatea transferului de bunuri ale statului prevăzut mai sus se reglementează prin normele de aplicare a prezentei legi.
- (4) Bunurile imobile situate în regiune care nu aparțin unei persoane, sau care nu revin de drept unei unități administrativ-teritoriale fac parte din patrimoniul regiunii.

Art. 61

Județele, conform noilor reglementări pe teritoriul lor intră în posesia bunurilor și drepturilor de natură imobiliară ale statului și ale regiunii cu excepția celor de interes militar a unor servicii cu caracter național sau de interes regional.

Titlu VI

Finanțele regiunii și ale județelor

Art. 62

- (1) 50% din impozitul pe transferul de proprietate a cotei părți distribuite bugetului consolidat revine regiunii.
- (2) Taxa ipotecară colectată după bunurile situate pe teritoriul regiunii revine județului.
- (3) De asemenea revine regiunii cota parte provenită din colectarea taxelor fiscale din următoarele taxe fiscale colectate pe teritoriul regiunii:
 - a) 90% din impozitul pe succesiune și donație;
 - b) 20% din taxa pe valoarea adăugată, exceptând cele provenite din import;
 - c) 1/3 din cota parte din impozitul pe venit ce revine bugetului consolidat;
 - d) 90% din venitul realizat de Loteria Română și taxă pe jocuri de noroc;
 - e) 5% din taxa pe valoarea adăugată realizată din import, colectat pe teritoriul regional.

Art. 63

Revine județului taxa colectată de trezorerie pe consumul de energie electrică de pe teritoriul județului respectiv.

Art. 64

În cazul concesiunii marilor exploatare hidroelectrice existente pe teritoriul județului, statul va ceda 90% din redevența anuală prevăzută de lege.

Art. 65

Județele pot impune impozite și taxe pe activitate turistică

Art. 66

Regiunea și județele au dreptul de a institui prin hotărâre ale consiliilor respective o proprie fiscalitate în conformitate cu sistemul fiscal național, în domeniul activității lor specifice.

Art. 67

- (1) Sunt atribuite județelor cote părți din taxele fiscale colectate pe teritoriul lor după cum urmează:
 - a) 90% din dreptul de înregistrare și timbre precum și redevențele din concesiunile statului
 - b) 90% din acciza aplicată pe produsele de tutun vândute pe teritoriul județului
 - c) 70% din taxa de valoare adăugată, exceptând cele din import
 - d) 40% din taxa pe valoarea adăugată pe bunuri provenite din import, colectat pe teritoriul lor
 - e) 90% din acciza aplicată produselor petroliere vândute în stațiile de benzină situate pe teritoriul lor
 - f) 90% din toate alte taxe directe sau indirecte colectate de trezorerie, cu excepția taxelor locale sau ce revin regiunii ori altor instituții publice
- (2) Valoarea cotelor părți sus menționate include și veniturile care revin județului și care sunt realizate conform dispozițiilor legale ori administrative de birouri/puncte de lucru care nu se află pe teritoriul județului.

Art. 68

- (1) Pentru a adapta finanțele județelor autonome la obiectivele vizate și exercitarea atribuțiilor lor se vor atribui fiecărui dintre ele o cotă parte care nu va depăși 40% din taxa pe valoarea adăugată aferentă importurilor și care au fost colectate pe teritoriul regional.
- (2) Această sumă va fi împărțită între județe astfel:
 - a) Covasna – 20%
 - b) Harghita – 30%
 - c) Mureș – 50%
- (3) Atribuirea sumelor se va realiza fără a afecta sumele destinate unor obiective specifice sau a prejudicia dispozițiile articolului 15 al prezentului Statut ori normele de aplicare ale acestuia.

Art. 69

În limitele prevăzute de prezentul Statut, județele au competențe normative în materia finanțelor publice locale.

Art. 70

- (1) Pentru a putea face față exigențelor bilingvismului, județele Ținutului Secuiesc pot atribui cote părți suplimentare anumitor comune.
- (2) Pentru a asigura finanțarea activităților comunelor prevăzute de lege, consiliile județene din Ținutul Secuiesc vor atribui mijloace financiare adecvate comunelor determinate de comun acord de către președintele consiliului județean și reprezentanții comunelor interesate.

Art. 71

- (1) Regiunea și județele autonome contribuie la controlul fiscal al impozitelor pe venit al persoanelor cu domiciliul fiscal pe teritoriul lor.
- (2) În acest scop, înainte de 31 decembrie a anului precedent controlului fiscal, guvernul regional și consiliile județene pot semna serviciilor financiare ale statului din regiune și din județe date, fapte și elemente esențiale pentru a stabili o bază de impozitare mai corectă, furnizând toată documentele necesare stabilirii de dovezi.
- (3) Serviciile financiare ale statului din regiune și din județe sunt obligate să comunice guvernului regional sau, după caz, consiliului județean măsurile adoptate pe baza informațiilor primite.

Art. 72

Regiunea, județele autonome și unitățile administrative locale au buget propriu pe exercițiul financiar al unui an calendaristic.

Art. 73

- (1) Proiectul de buget înaintat de guvernul regional sau de președintele consiliului județean se adoptă prin hotărârea consiliului regional sau, după caz, al celui județean.
- (2) Diferitele capitole ale acestor bugete sunt adoptate cu majoritatea voturilor fiecărui grup etnic.
- (3) Capitolele de buget care nu au primit numărul de voturi necesare pentru a fi adoptate vor fi supuse, în trei zile dezbaterii unei comisii compuse din patru consilieri aleși de consiliu pe întregul mandat al acestuia, în care fiecare comunitate are câte doi membri propuși de comunitatea respectivă.
- (4) Comisia va adopta un raport în 15 zile cu majoritatea voturilor membrilor comisiei fără ca un membru să aibă un vot decident (decisiv).

- (5) Dacă în cadrul comisiei nici o propunere nu a obținut majoritatea necesară adoptării, președintele consiliului regional sau, după caz, județean va trimite în 8 zile proiectul de buget și toate actele necesare curții de apel, respectiv tribunalului competent pentru a decide în 30 de zile asupra sumelor prevăzute în capitolele neadaptate.
- (6) Procedura de mai sus nu se aplică în cazul capitolelor de venit, a celor care privesc cheltuielile de investiții înscrise pe baza dispozițiilor specifice prevăzute de lege pentru exercițiul financiar respectiv și capitolelor necesare funcționării normale ale organelor și birourilor instituției respective.
- (7) Deciziile prevăzute în alineatele (4) și (5) nu pot fi atacate la Curtea Constituțională.
- (8) Doar pentru articolele acceptate pe baza procedurii prevăzute în alineatele precedente, hotărârea de adoptare a bugetului poate fi contestată în justiție de către guvern, dar numai pentru încălcarea prevederilor constituționale și ale prezentului statut.
- (9) Pentru adoptarea bugetului și a exercitării financiare al regiunii este nevoie de votul majorității consilierilor din fiecare județ.

Art. 74

- (1) Chiar dacă schimbul de produse cu străinătatea poate fi limitată și se autorizează de organele competente ale statului, regiunea are dreptul de a autoriza astfel de activități între limitele fixate de comun acord cu guvernul.
- (2) În cazul în care schimbul de produse cu străinătatea are la bază contingente care au consecințe asupra economiei regiunii, cota parte din contingentul exportat sau importat trebuie să fie fixat de comun acord între guvern și guvernul regional.

Art. 75

- (1) Dispozițiile adoptate la nivel național în ceea ce privește controlul valutar sunt aplicabile și regiunii.
- (2) Statul pune la dispoziția regiunii pentru acoperirea necesarului importurilor regiunii o cotă parte de valută din diferența pozitivă dintre valuta realizată din export și cea folosită pentru import.

Titlul VII

Raporturile dintre stat, regiune și județe

Art. 76

- (1) În fiecare județ este numit un prefect.
- (2) Atribuțiile prefectului:
 - a) Coordonează în conformitate cu directivele primite de la Guvern exercitarea atribuțiilor statului în județ și supraveghează bunul mers al serviciilor respective cu excepția administrării justiției, a apărării și a căilor ferate, precum și atribuțiile care revin guvernului regional;
 - b) Supraveghează exercitarea de către județ și alte instituții publice locale a funcțiilor delegate către ele de către stat și comunică observațiile eventuale președintelui consiliului județean;
- (3) *Varianta I:*
Prefectul județului Mureș exercită atribuțiile prevăzute în alineatul precedent și față de regiune, respectiv alte instituții publice competente pe întregul teritoriu regional.

Varianta II:

Guvernul numește un prefect regional care exercită atribuțiile prevăzute în alineatul precedent și față de regiune, respectiv alte instituții publice competente pe întregul teritoriu regional.

Varianta III:

Prefecții județelor exercită prin rotație atribuțiile prevăzute în alineatul precedent și față de regiune, respectiv alte instituții publice competente pe întregul teritoriu regional. Fiecare prefect exercită aceste atribuții timp de un an.

Art. 77

- (1) În privința menținerii ordinii publice prefectul răspunde în fața ministerului de interne.
- (2) În acest scop el poate folosi forțele poliției statului și ale jandarmeriei și alte forțe armate cu respectarea prevederilor normelor legale de ordine publică și securitate națională.
- (3) Atribuțiile ministerului de interne acordate de legea în vigoare nu pot fi schimbate.

Art. 78

- (1) În județele Ținutului Secuiesc se instituie funcții civile distincte pentru cariera funcționarului public din administrația de stat sau județană. Aceste funcții sunt determinate pe baza organigramelor serviciilor respective și care se întocmesc în scopul unor măsuri adecvate pentru a garanta existența personalului necesar.
- (2) Prevederile alineatului precedent nu se aplică pentru direcțiile administrației de interne a personalului de securitate publică și nici personalului administrativ din Ministerul de Apărare.
- (3) Posturile prevăzute în alineatul (1) considerate a fi de carieră sunt rezervate cetățenilor aparținătoare fiecărui grup etnic ținând cont de compoziția etnică a județului rezultată din ultimul recensământ.
- (4) Atribuirea posturilor rezervate cetățenilor aparținători comunităților etnice din județ până la nivelul prevăzut de alineatul precedent se va face treptat odată cu vacantarea posturilor.
- (5) Stabilirea persoanelor pe funcțiile prevăzute în alineatul (1) este garantat cu excepția persoanelor care îndeplinesc o funcție pentru îndeplinirea căreia este nevoie de perfecționare continuă.
- (6) Dispozițiile articolelor precedente sunt aplicabile și personalului din judecătoria, tribunale și curți de apel, respectiv a celor din parchetele de pe lângă acestea.

Art. 79

- (1) Ținutul Secuiesc are dreptul de a fi reprezentat în Parlamentul European respectiv Parlamentul României având totodată dreptul ca pe baza deciziei consiliului regional să înființeze și să finanțeze reprezentanțe pe lângă instituțiile Uniunii Europene.
- (2) În acord cu prevederile alineatului precedent și principiul constituțional al reprezentativității în delegația României la Parlamentul European cel puțin 2 locuri vor fi asigurate Ținutului Secuiesc. Pentru aceste 2 locuri alegerile în Parlamentul European se vor organiza în același timp cu cel de pe raza întregului teritoriu al țării, dar separat cu participarea rezidenților Ținutului Secuiesc.
- (3) În organisme Uniunii Europene de reprezentare a autorităților publice locale delegația României va avea o prezență proporțională a Ținutului Secuiesc, dar nu mai puțin de o persoană.

Titlul IX
Organele judiciare

Art. 80

Varianta I:

În regiunea Ținutul Secuiesc se înființează o curte de apel cu reședința în municipiul Târgu Mureș prin reorganizarea curților de apel Târgu Mureș și Brașov.

Varianta II:

În regiunea Ținutul Secuiesc se înființează o curte de apel cu reședința în municipiul Odorheiu Secuiesc (Miercurea Ciuc) prin reorganizarea curților de apel Târgu Mureș și Brașov.

Varianta III:

Competența teritorială a curților de apel Târgu Mureș și Brașov din legislația existentă rămâne în vigoare în ceea ce privește procedura penală și civilă, iar în ceea ce privește procedura de contencios administrativ, cauzele care privesc regiunea Ținutului Secuiesc vin în competența curții de apel Târgu Mureș.

Art. 81

- (1) Jumătate dintre magistrații de la Curtea de Apel Târgu Mureș respectiv tribunalele județelor Covasna, Harghita și Mureș și a judecătorilor Sfântu Gheorghe, Târgu Secuiesc, Miercurea Ciuc, Odorheiu Secuiesc, Gheorgheni, Târgu Mureș, Sângerorgiu de Pădure trebuie să aparțină comunității românești, iar cealaltă jumătate comunității maghiare.
- (2) Cel puțin 20% dintre magistrații judecătorilor Toplița, Sighișoara, Reghin, Târnăveni, Luduș trebuie să aparțină comunității maghiare.
- (3) Procentele prevăzute în alineatele precedente se vor realiza treptat odată cu vacantarea posturilor de magistrați.
- (4) Președinția instanțelor este asigurată alternativ pe o perioadă de 2 ani de reprezentanții judecătorilor celor două comunități. Președinții sunt numiți de către președintele țării la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii.

Art. 82

Un judecător ales dintre judecătorii aparținători comunității maghiare din regiunea Ținutul Secuiesc va face parte din Consiliul Superior al Magistraturii și va participa la judecarea tuturor cauzelor care privesc această regiune.

Art. 83 Președintele regiunii prin delegarea de competență de către președintele țării cu respectarea dispozițiilor legale în vigoare privind organizarea judiciară va numi, destitui, revoca mediatorii din regiune.

Art. 84

Actele administrative ale instituțiilor și organelor administrației publice cu sediul în regiune care ating principiile de egalitate dintre cetățenii aparținători diferitelor grupuri etnice pot fi contestate în fața secției contenciosului administrativ de pe lângă curtea de apel de către consiliul regional sau cel județean, iar în cazul măsurilor luate de comune în fața tribunalelor județene de către consiliul comunal (consiliul consilierilor comunal din județ) dacă prejudiciul este recunoscut de majoritatea grupului etnic al consiliului care se simte lezat.

Titlul X

Controlul exercitat de Curtea Constituțională

Art. 85

- (1) Fără a prejudicia dispozițiile articolelor 52 și 73 alineatele (6) și (7) din prezentul Statut, actele normative de ordin general ale regiunii sau ale județelor pot fi contestate în fața Curții Constituționale pentru încălcarea prevederilor Constituției sau a prezentului statut ori a principiului de egalitate între grupurile etnice.
- (2) Dreptul de contestare este al Guvernului.
- (3) Actul normativ general al regiunii mai poate fi contestat de către un consiliu județean al regiunii, iar actele normative generale ale județului pot fi contestate de consiliul regional sau de un alt consiliu județean din regiune.

Art. 86

- (1) Legile, ordonanțele și ordonanțele de urgență ale Guvernului pot fi contestate de către președintele regiunii sau președintele consiliului județean după dezbateri în consiliul respectiv pentru încălcarea prevederilor din prezentul statut sau a principiului de protecție al minorităților etnice. Contestația va fi trimisă Avocatului Poporului care este obligat să sesizeze Curtea Constituțională.
- (2) Dacă statul împieteză printr-unul din actele sale asupra domeniului de competență atribuit prin prezentul statut regiunii sau județelor autonome, regiunea sau județul interesat poate solicita Curții Constituționale soluționarea conflictului de competență.
- (3) Solicitarea este înaintată de președintele regiunii sau al consiliului județean.

Titlul XI

Folosirea (utilizarea) limbii maghiare

Art. 87

- (1) Limba maghiară, alături de limba română este considerată limbă oficială în regiune. Redactarea bilingvă este obligatorie pentru toate actele normative cu caracter general precum și în alte cazuri în care prezentul statut prevede redactarea bilingvă.
- (2) Toate diplomele, documentele, actele notariale, extrasele de carte funciară, facturile și chitanțele eliberate pe teritoriul Ținutului Secuiesc de către instituțiile de învățământ, de cultură, evidența populației, carte funciară, precum și de către alte autorități ori societăți comerciale care funcționează pe teritoriul Ținutului Secuiesc, vor fi redactate, tipărite și eliberate în limba română și maghiară.
- (3) Toate aceste acte redactate, tipărite și eliberate pe teritoriul Ținutului Secuiesc vor fi recunoscute pe teritoriul întregii țări ca acte oficiale.

Art. 88

Varianta I:

- (1) *Persoanele aparținătoare comunității maghiare ai provinciei pot folosi limba lor maternă în raport cu instanțele judiciare și celelalte organe și servicii ale administrației situate în regiune sau având o competență regională precum și față de concesionarii de servicii de interes public care își exercită activitatea în regiune.*
- (2) *La ședințele organelor colegiale ale regiunii sau ale județelor respectiv a colectivităților locale pot fi folosite atât limba română cât și limba maghiară.*
- (3) *Serviciile, organele și concesionarii menționați în primul alineat se vor adresa oral sau în scris în limba folosită de recurent.*

(4) *Cu excepția cazurilor prevăzută de normele de aplicare privind folosirea celor două limbi în cazul actelor destinate tuturor cetățenilor rezidenți din regiune, în cazul actelor individuale chiar destinate unui public larg sau mai multor servicii, folosirea separată a uneia sau alteia dintre limbi este recunoscută. În cadrul instituțiilor de tip militar, limba română este unica limbă oficială.*

Varianta II:

- (1) *Cetățenii au dreptul de obținere lingvistică. În cadrul relațiilor cu instanțele judiciare, instituțiile, organizațiile și administrațiile publice din Ținutul Secuiesc, toate persoanele au dreptul să folosească cele două limbi oficiale după alegerea lor. Acest drept obligă instituțiile, organizațiile și administrațiile publice, precum și în general entitățile private, atunci când exercită funcții publice, să comunice cu cetățenii în limba pe care o aleg aceștia.*
- (2) *Toate persoanele în cadrul relațiilor lor cu administrarea justiției, ministerul public, notariate și registre publice au dreptul să folosească una din cele două limbi oficiale după alegerea lor în toate acțiunile judiciare, notariale sau în legătură cu registrele organizate de stat și de a primi toate documentațiile oficiale editate pe teritoriul Ținutului Secuiesc în limba aleasă de aceștia, fără ca acesta să aibă cheltuieli suplimentare sau întârzieri procedurale din rațiunea limbii utilizate. Nici o traducere nu poate fi solicitată cetățeanului.*
- (3) *Pentru garantarea dreptului la obținere lingvistică, judecătorii, procurorii, notarii, responsabilii de la registrul comerțului, evidența populației, cartea funciară, personalul din serviciile administrației judiciare pentru a putea obține un serviciu în aceste instituții pe teritoriul Ținutului Secuiesc trebuie să justifice conform prevederilor legale că posed cunoștințe suficiente ale ambelor limbi care îi fac apti să-și exercite atribuțiile corespunzătoare activității lor.*
- (4) *Pentru a garanta dreptul la obținere lingvistică, serviciile deconcentrate ale ministerelor și ale celorlalte organe ale administrației publice centrale din unitățile administrativ-teritoriale cu activitate pe teritoriul Ținutului Secuiesc, trebuie să dovedească că personalul angajat posedă cunoștințe suficiente ale celor două limbi pentru a putea exercita atribuțiile pe care le au în legătură cu activitatea profesională.*
- (5) *Cetățenii rezidenți pe teritoriul Ținutului Secuiesc au dreptul să se adreseze în scris Curții Constituționale și instanțelor judecătorești în limba maghiară. Instanțele sunt obligate să primească aceste înscrisuri și să recunoască întreaga lor eficacitate juridică.*

Art. 89

Administrațiile publice din regiune trebuie să folosească în raportul lor cu cetățenii vorbitori de limbă maghiară limba maghiară, precum și toponimele maghiare.

Titlul XII

Dispoziții tranzitorii și finale

Art. 90

- (1) *Prezentul Statut poate fi modificat prin procedura prevăzută legilor constituționale.*
- (2) *Inițiativa de modificare a prezentului Statut poate reveni și consiliului regional la propunerea consiliilor județene din Ținutul Secuiesc și ținând cont de decizia conformă a consiliului regional.*

- (3) Proiectele de modificare înaintate de Guvern sau inițiativele legislative depuse de parlamentari sunt transmise consiliului regional și consiliilor județene care trebuie să-și dea avizul în cel mult 2 luni.
- (4) Modificările aduse statutului nu sunt supuse în toate cazurile referendumului național.

Art. 90¹

- (1) *Populația unității administrativ-teritoriale din județele Ținutului Secuiesc poate decide, într-un interval de șase luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, solicitarea apartenenței la un alt județ limitrof.*
- (2) *Populația unității administrativ-teritoriale din județele limitrofe Ținutului Secuiesc poate decide, într-un interval de șase luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, solicitarea apartenenței la un județ limitrof din Ținutul Secuiesc.*
- (3) *Parlamentul va dezbate în procedură de urgență legea de modificare a limitelor județelor în cauză.*

Art. 91

- (1) Fără a prejudicia dispozițiile art. 89, dispozițiile din titlul VI și cele ale art. 11 pot fi modificate printr-o lege ordinară la solicitarea comună a Guvernului și a regiunii sau după caz, județului competent.
- (2) Dispozițiile articolelor 27 și 47 pot fi modificate printr-o lege organică la solicitarea comună a Guvernului și a regiunii sau, după caz, a județului.

Art. 92

Până la intrarea în vigoare a normelor de aplicare a prezentului Statut și a normelor necesare adoptate de consiliul regional respectiv consiliu județene, competențele statului rămân în vigoare.

Art. 93

- (1) Normele de aplicare a prezentului Statut vor fi aprobate prin hotărâre de Guvern după consultarea unei comisii compusă de 12 membri din care 6 reprezentanți ai Guvernului și câte 2 reprezentanți ai fiecărui județ.

Art. 94

Normele de aplicare prevăzute în articolul precedent vor fi adoptate în 6 luni de la intrarea în vigoare a prezentului Statut.

Art. 95

- (1) Lista bunurilor mobile și imobile care aparțin patrimoniului de interes național excluse din competența decizională a regiunii sau a județului se întocmește de Ministerul Culturii într-un interval de 6 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi.
- (2) Normele de aplicare al articolului 17 din prezentul Statut se elaborează de Ministerul Învățământului și se adoptă de Guvern în 9 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi.
- (3) Dacă normele prevăzute la alineatul precedent nu au fost adoptate, județele pot adopta hotărâri administrative privind funcționarea instituțiilor prevăzute la art. 17.

Art. 96

Traducerea în limba maghiară a textului Legii Statutului special al Ținutului Secuiesc se publică în Monitorul Oficial al României și în buletinul oficial al regiunii.

Art. 97

- (1) Prevederile din alin (2) al art. 23 din prezentul Statut sunt aplicabile numai cu ocazia primei alegeri a consiliului regional respectiv consiliilor județene, după intrarea în vigoare a prezentei legi.
- (2) Până la validarea consiliilor județelor Covasna, Harghita și Mureș rezultate din primele alegeri ordinare locale naționale, consiliul regional va fi compus din membrii consiliilor județeni în funcție.
- (3) În termen de 6 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi vor fi aleși membrii Guvernului Regional interimar, dintre consilierii județeni în funcție.
- (4) Guvernului Regional interimar va fi în funcție până la alegerea noului Guvern, după validarea consiliilor județene rezultate din primele alegeri locale naționale de după intrarea în vigoare a prezentei legi.

Art. 98

Statutul de regiune autonomă al Ținutului Secuiesc poate fi desființat numai printr-o lege constituțională și numai în urma unui referendum organizat în Ținutul Secuiesc cu această temă. Decizia referendumului este considerată valabilă numai dacă o majoritate de 50% (2/3) din numărul total a persoanelor înscrise pe listele electorale votează pentru desființarea statutului de regiune autonomă.